

GRID

Intern faglig debat på Kunstakademiets Arkitektskole, Afd 6

Einig zu sein ist göttlich und gut; woher ist die Sucht denn
Unter den Menschen, daß nur Eines und Einer nur sei?
HÖLDERLIN

N° 70. november 2005

Den allestedsnærværende og ligegyldig(gørende) globalisering

Følgesedler til foredrag på Holmen, d.25. nov. 2005, v. Steen Nepper Larsen

1. Et virvar af definitioner & muligheder - orienteringsproblemerne er enorme

WWW-Google: 2.820.000 hits på dansk; 53.700.000 på engelsk/amerikansk;
3.350.000 på tysk.

Anthony Giddens i *The Consequences of Modernity* (fra 1990): "Globaliseringen kan...defineres som intensiveringen af verdensomspændende sociale relationer, som forbinder fjerne lokaliteten på en sådan måde, at lokale begivenheden påvirkes af hændelser, de finder sted mange kilometer væk og vice versa."

Robert Robertson i *Globalization* (London 1992): "Globalisering som begreb henviser til verden sammenpresning/fortætning og til en intensivering af bevidstheden om verden som en helhed" & "Brugen af navneordet "globalisering" har udviklet sig for relativt nylig. Ordet blev ikke anerkendt som et betydningsfuldt begreb før begyndelsen eller midten af 1980`erne, til trods for en spredt anvendelse inden da. I anden halvdel af 1980`erne voksede brugen af det enormt, så meget at det næsten er umuligt at spore mønstrene i dets aktuelle spredning over et stort antal områder af livet i forskelle dele af verden." ("Globaliseringens problem" i *GRUS*, nr. 41, 1993, s.6)

Hans-Henrik Holm og Georg Sørensen proklamerer: "Globalisering kan defineres som en intensivering af økonomiske, politiske og kulturelle relationer på tværs af grænser. Globaliseringen er ulige, fordi den varierer både i bredden (geografisk) og i dybden (intensitet). Teknologisk forandring er formentlig globaliseringens vigtigste, om end langt fra eneste, årsag." (i "International politik efter den kolde krig", i *Politica*, 26. årg. nr. 2, 1994, s.150).

Peter Kemp: "På en måde er den sande verdensborger, selv i en global tid, en drømmer...." (s.262) & "Verdensborgeren betyder i vor tid det menneske, der tager nutidens store brændende globale problemer op for at bidrage til

løsninger, der kan være til gavn for hele menneskeheden.” (s.15) (Muligheder for ”global governance” er aldeles omdiskuteret blandt teoretikere og aktivister).

Forfatteren Carsten Jensen: Vi bliver som Atlas og Herkules (himmelhvælvingsbærere). Den globale slagmark ligger i hver af os. Ønsker vi friheden, den tungeste af alle byrder?

2. Findes der globalisering i bestemt form éntal?

Globaliseringen i bestemt form éntal som dén store fortælling & legitimeringsbase – som ufravigelig, normativ virkelighed – årsag og virkning på én gang (tilskrevet omnipotente, metafysiske egenskaber som en profan GUD) – men den findes ikke & dog den er LIGEGYLDIGgørende & en stærk fantasme, en særdeles anmassende papirtiger. Sproghypnose.

For ganske få år siden talte alle om internationalisering. På et G7møde i Frankrig, hvor verdens syv rigeste nationer mødtes, dukkede et nyt begreb op. Den franske præsident Chirac talte om globalisering. Statslederens og forskeres brug af ordet globalisering kan dække over mange forskellige fænomener og opfattelser. Mange opfattelser af globaliseringen er bestemt ikke nye. I de sidste 500 år har mennesker handlet interkontinentalt med hinanden. I modstrid med forventningerne fra liberalisterne har det ikke medført fred (kilde: <http://www.policy.dk/art1.htm>)

3. Fire logiske tilgange og fem mulige indgange til globalisering som fænomen

Jamesons fire logiske positioner på globaliseringen som fænomen i ”Notes on Globalization as a Philosophical Issue” (i Jameson & Miyoshi (red.)): 1) Globalisering eksisterer ikke, 2) Globalisering - ikke noget nyt under solen, 3) Globalisering - en ny form for netværks-verdensmarkedkapitalisme - et nyt niveau inden for noget allerede kendt, 4) Noget nyt er på færde

Jameson arbejder oxymoront: Der kan være tale om homogenisering og heterogenisering på én gang, om identitetstvang og mulighed for ikke-identitet, om kompleksitetsforøgelse og kompleksitetsreduktion og om hyperregulering & deregulering på forskellige akser (socialt, kulturelt, politisk, økonomisk etc.).

”Stigningstakten” – paradoksalt og overraskende: Mere samfundsmæssig afhængighed og mere individualisering på én gang (Niels Mortensen & Carsten Jensen). Ingen absolut modsætning.

Jameson (2000) skelner mellem 5 indgange til begrebet: den teknologiske – den politiske – den kulturelle – den økonomiske og den sociale globalisering (den økologiske dims. som et 6. ben).

Et dragende forskningsfelt tegner sig: At undersøge usamtidigheder (i gennemslagsmodi ”real” og ”mentalt” – efterslæb og forspring, nedsivning og interdependens mellem de 5 forskellige indgange) og se på formforskelle og overlappingsrelationer – både i et ”globalt”, nationalt, et lokalt og et individuelt perspektiv.....så vil der blive ”produceret”/blotlagt kompleksitet til den store guldmedalje. Aksespring, skala, ”enhed”...må præciseres

”Globalization falls outside the established academic disciplines, as a sign of the emergence of a new kind of social phenomenon....” (Jameson i Jameson/Miyoshi (ed.), p.xi) – ingen kan monopolisere begrebet; alle spiller social-volley med det uden at kunne grundslagene, Jameson siger, at globalisering er ”an untotalizable totality which intensifies binary relation between its parts – mostly nations, but also regions and groups...”. Globalisering viser sig som ”patterns of negative and positive exchanges....” – som den gamle klassekamp inden for nationalstaten (p. xii).

4. Kan menneskelivet globaliseres? Hvor megen globalisering kan mennesket tåle?

For det *første* kan mennesket principielt deltage i global kommunikation og rejse hvorhen det vil – men det kan ikke bo – eller befinde sig overalt – modsat penge-, vare- og tegnstrømme.

Med et 4-dobbelt kropsfænomenologisk & hermeneutisk filosofisk ontologisk blik fremturer jeg: At menneske er være 1) situeret (lokaliseret), 2) inkarneret, 3) ikke at være i alle sprog- og 4) livsformer på én gang (socialiseret er jeg også; gensidigt afhængig; etisk forpligtet m.v.) & at være 5) i denne tid, historiseret på denne vis. Vi er aldrig disinteresserede nomader, rene bevidstheder – endsige blot placeret i forskelsløse og udskiftelige 3- og/eller 4-dimensionsale koordinatsystemer. "To be at all – to exist in any way – is to be somewhere, and to be somewhere is to be in some kind of place" (Casey, p.ix). Vi er dømt til mening.

For det *andet* er det nødvendigt at lære at være kræsen og at udvikle et kulturelt immunforsvar

og et personligt-investeret, heroisk-autonomt filterapparat – hvis man ikke skal se sig selv blive overstrømmet af dårlig kvalitet, støj og dumhed i lange baner. Ikke nyt: "OK, folks. Don't touch that dial...I am the slime from the video" (Frank Zappa: "I am the Slime", fra *Overnite Sensation*, 1973) & "Got thirteen channels of shit on the T.V. to choose from" (Pink Floyd: "Nobody Home", fra *The Wall*, 1979)

Er der grænser for, hvor meget globalisering, mennesket kan tåle spørger Rüdiger Safranski? Et selvbevidst og krævende afkald på ikke/aldrig at lade sig overstrømme af den forhastede og flygtige informationsflod - og i stedet at hylde og udfolde: "die Verlangsamung, den Eigensinn, den Ortsinn, das Abschalten, das Unerreichbar-Sein". "Das Ganze lässt sich denken, aber nicht leben".

5. Globaliseringstvetydigheder

Er globalisering lig med amerikanisering (= consumerism, massificeret underholdning, ikke-oplysning)? Den sexede kapitalisme er begærsindfangende & vareliggørende på alle niveauer

Ny økonomi, ny teknologi, vækst, konkurrencedygtighed & angst- og bekymringsproduktion Økonomiens determinerende betydning; markedsgørelsens nødvendighed. Staten er en aktiv tilvejebringer af almene produktions- og reproduktionsbetingelser. Glokaliseringsteorier.

6. Homogenisering af rum og tid

Globalisering er abstrakt universalisme, distanceovervindelse og synkronicitet. Afstandene søges neutraliseret. Der speedes op. Viden afsubstantialiseres. Historien iscenesættes efter behov. *Event management* er tidens løsen. Globalisering er den reelt universaliserede ligegyldighed.

7. Personalisering af arbejdskraften. Altid på vej. Global branding på alle skalatrin

De velvillige og energiske humane agenter for handels-, industri- finans-, symbol- og tegnkapitalen arbejder utrætteligt for globaliseringens udbredelse. Globalisering er dog ikke blot et nyt fænomen født på tærsklen til det 21. århundrede. Viden om jordoverfladen har altid dannet grundlag for magtudfoldelse, og den tidligere globalisering involverede opdagelsesrejsende og søfarende sjæle, flåde- og handelsfolk, missionærer og ikke mindst begavede kortegnere (kosmografer). Globaliseringen byder på et tvungent naboskab mellem utallige, tilfældigt eksisterende mennesker. Ko-eksistenstrykket skaber usikkerhed og frustration, men i udvalgte høje stunder kan det også give ny næring til gamle drømme om en verdensborgerlig fornuft og en evig fred på jord. Hele spændvidden af orienteringsmuligheder mellem fremmedhad og kosmopolitik står frem i lys.

Personal branding. Erfaringsløshedens tidsalder. Kontaktløs interaktion mellem glaserede overflader i lunkne rum. Systematisk kommunikationsindsnævring. Blaserte blikke. En radikal afkobling af stedet og selvet. Den moderne arbejdskraft er blevet personliggjort. Til salg med hud og hår 24 timer. Transparente kontormiljøer. Personligheden modelleres af globaliseringen.

8. Ikke alle er med

Kapitalens indre verdensrum har ikke plads til alle mennesker. Dens aktivitetsrum dækker kun ca. en 1/10 af klodens geografiske fastland, og knap 1/3 af menneskeheden er med.

Perioden 1870-1914 lignede på sin vis vor tid: åben verdenshandel (det billige korn, bomuld, kul m.v.) & dog... – eks. Kina på vej tilbage til sin verdenshandelsprocentdel som landet havde før de to verdenskrige. Protektionismen væltede massivt frem (efter 1918 & eksisterer stadigvæk på trods af al gloriøse skåltale om frihandel og åbne grænser)

"Präsenzkulturel" blindhed – at trække sig tilbage til nutiden (Norbert Elias). Efterslæb & paralleller: Barn og mor (mor = privativ; urlivmoder; sikkerhed; immunisering, livslang navlestreng) - Geocentrisme (etnocentrisme, fremmedhad, angst. Leverpostej; se SNL 2002) – heliocentrisme (planetar makroskopisk etik, Karl-Otto Apel).

9. Livskunstens mulighed

J. Nouvel & E.S. Casey & D. Liebeskind

Attack (Genova, Seattle etc.) – kritik som regressiv (& fremadpegende)

Kritikken af globaliseringen er ofte selv globaliseret. Kritikken medproduceres.

Videnskab og filosofi er internationaliseret (men næppe globaliseret)

I den moderne verden er det livskunst at stræbe efter at forme noget ikke-ligegyldigt midt i det ligegyldige. Opstand må der til mod en indskrumpet verden. Det lokale må gentilgøres i sin egen ret uden rethaveriskhed. De globale udfordringer må ses lige ret i øjnene. Blikket må søge langt ud over de klaustrofobiske nationale, klasse-mæssige og livsstilssegmenterede rum. Associationer af mennesker må danne og stabilisere besjælede sfærer af skøn menneskelig kunstighed bygget med vilje og af værdighed. I disse tilvejebragte skrøbelige og foreløbige rum kommer der til at leve mennesker, der forsøger at genkoble selvet og stedet.

Samtalens mulighed eksisterer...lukketheden er et taberprojekt. Fortiden er ikke færdig emd sig selv. Fremtiden er uvis & allerede begyndt.

Referencer:

E. S. Casey: *The Fate of Place*, Berkeley 1997

Fredric Jameson: "Globalization and political strategy", i *New Left Review* 4, Jul.-Aug. 2000

Fredric Jameson & Masao Miyoshi (ed.): *The Cultures of Globalization*, Durham and London 1998

Carsten Jensen: "Herkules' dilemma – den enkeltes byrde", essay i *Information* d.17. okt. 2005

Lars Bo Kaspersen: "Globalskabens årti?", kronik i tidsskriftet *Dansk Sociologi* nr.1, april 2001

Lars Bo Kaspersen (red.): *Globalisering på vrangen – politiske, økonomiske og kulturelle perspektiver*, Kbh. 2005

Peter Kemp: *Verdensborgeren som pædagogisk ideal*, Kbh. 2005

Ole Fogh Kirkeby: *Loyalitet*, Frederiksberg 2002

Steen Nepper Larsen: "Staten uden ambitioner", kronik i tidsskriftet *Dansk Sociologi* nr.1, april 2002

Steen Nepper Larsen: "Filosofiske betænkeligheder", kommentar i tidsskriftet *Dansk Sociologi* nr.4, dec. 2002

Steen Nepper Larsen: "Kælen kommer", kronik i *Information*, d.1. febr. 2005

Steen Nepper Larsen: "Den ligegyldige globalisering", kronik i *Information*, d.5. sept. 2005

Steen Nepper Larsen: "Uddannelsespolitikens to tunger", essay i *Dansk pædagogisk Tidsskrift* nr.3, sept. 2005

Steen Nepper Larsen: "Verdens bedste folkeskole? En kritik af regeringens udspil", artikel til *Dansk pædagogisk Tidsskrift* 2005 (in print)

Karl Marx & Friedrich Engels: *Det kommunistiske manifest*, opr. fra 1848

A. Michelsen & Frederik Stjernfelt (red.): *Rum og fænomenologi*, Kbh. 2000

Glen Mikkelsen: "Her kommer globaliseringen", artikel i *Information*, d.9. aug. 2005 (efterfølgende bagelede af "je": "Globalblablalisierung", d.10. aug. 2005)

Nils Mortensen: *Det paradoksale samfund*, Kbh. 2004

Antonio Negri & Michel Hardt: *Empire*, Harvard/Boston 2000

Antonio Negri & Michael Hardt: *Multitude. War and Democracy in The Age of Empire*, New York 2004

Regeringen (i DK): "Verdens bedste folkeskole", August 2005 (22 sider)

Rüdiger Safranski: *Wieviel Globalisierung verträgt der Mensch?*, München 2003 (findes også på dansk: *Hvor meget globalisering kan mennesket tåle?*, Kbh. 2004)

Peter Sloterdijk: *Sphären III. Schäume.Plurale Sphärologie*, Frankfurt a/M 2004

Peter Sloterdijk: *Im Weltinnenraum des Kapitals. Für eine Theorie der Globalisierung*, , Frankfurt am Main 2005

<http://www.policy.dk/art1.htm> et link til artiklen Globalisering - en verden af betydninger